

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเพื่อพัฒนาแบบฝึกการอ่านและเขียนภาษาไทย เรื่องคำควบกล้ำ ร ล ว โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพ และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเขียน
5. แนวคิดทฤษฎีการสร้างแบบฝึกทักษะ
6. กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ
7. ความพึงพอใจการเรียนรู้
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยในประเทศ

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การเรียนการสอนภาษาไทยในปัจจุบันมิได้มุ่งหวังให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้เพียงอย่างเดียว หากมุ่งหวังให้นักเรียนนำความรู้ความสามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง สื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี รวมทั้งต้องรักษาภาษาไทยไว้ในฐานะที่เป็นสมบัติของชาติด้วย การจัดหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สถานศึกษาต้องออกแบบเป็นหน่วยการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น ตารางสัดส่วนเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้นในช่วงชั้นที่ 1, 2 และ 3 จัดเป็นรายปี สามารถยืดหยุ่นเวลาเรียนของแต่ละปีได้ และเมื่อเวลาเรียนรวมทั้ง 3 ปีแล้ว จะเป็นไปตามโครงสร้างที่หลักสูตรกำหนด ส่วนการจัดหลักสูตรในช่วงชั้นที่ 4 จัดเป็นรายภาค กำหนดการเรียนรู้เป็นหน่วยกิต ใช้เวลา

40 ชั่วโมง ต่อหนึ่งภาคเรียน จะต้องกำหนดหน่วยการเรียนรู้แต่ละภาคเรียนและต้องควบคุมมาตรฐานการเรียนรู้และเวลาที่กำหนด โดยนำคำอธิบายรายวิชามาจัดทำหน่วยการเรียนรู้และเวลาที่กำหนด เมื่อครบ 3 ปีต้องเป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตร (กรมวิชาการ, 2545 : 2)

1.1 คุณภาพผู้เรียน

เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545 : 2)

1.1.1 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้ดี

1.1.2 สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.3 ความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดอย่างมีระบบ

1.1.4 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตน และสร้างสรรค์อาชีพ

1.1.5 ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษา และความเป็นไทยภูมิใจและชื่นชมใน วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย

1.1.6 สามารถนำความรู้ทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมี ประสิทธิภาพและถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล

1.1.7 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความสามัคคีในชาติไทย

1.1.8 มีคุณธรรม จริยธรรม วิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

สรุป เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถใน การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน สามารถนำ ทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รัก ชื่นชมในวรรณคดี วรรณกรรม และภูมิใจในความเป็นไทย

1.2 ลักษณะสำคัญของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ได้ กำหนดเป็นกรอบและทิศทางการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยของสถานศึกษา เช่นเดียวกับกลุ่ม วิชาอื่นๆ สถานศึกษาจะนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและเป็น แนวทางจัดการเรียนการสอนให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งประเทศตามมาตรฐานการเรียนรู้ ลักษณะสำคัญของหลักสูตร การกำหนดคกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 1-11)

1.2.1 กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (Strand) ซึ่งเป็นแก่นความรู้ทางภาษาที่ผู้สอนต้องนำไปขยายรายละเอียดและจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม

1.2.2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มสาระ เพื่อระบุสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนและสมรรถนะที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อันเป็นคุณภาพของผู้เรียนและยึดเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้

1.2.3 กำหนดหลักสูตรเป็นช่วงชั้น ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทุกช่วงชั้นมิใช่เฉพาะช่วงชั้นที่จะสอนเท่านั้นเพื่อเห็นภาพการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

1.2.4 กำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายภาค และเป็นหน่วยกิต

ทั้งนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเวลาเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยจัดเวลาเรียนเฉพาะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 50 (เวลาเรียนตลอดปี 800-1,000 ชั่วโมง) เพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้และวางทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการอ่านเขียนและการคิดคำนวณ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ให้จัดเวลาเรียนเฉพาะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 40 (เวลาเรียนตลอดปี 800-1,000 ชั่วโมง) ทั้งนี้ยังให้ความสำคัญต่อภาษาไทย และให้ความสำคัญต่อวิทยาศาสตร์มากขึ้น ภาษาไทยยังต้องฝึกฝนทบทวนอยู่เป็นประจำเพื่อเป็นพื้นฐานในระดับสูง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี กำหนดเวลาเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ยังคงมีความสำคัญ ควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่นสำหรับผู้เรียนที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค ถัดจากหน้าของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมง ต่อภาคเรียนมีค่าน้ำหนักวิชา 1 หน่วยกิต การจัดเวลาและ

สาระการเรียนรู้เป็นการเริ่มเข้าสู่การเรียนเฉพาะสาขา จึงให้มีการเลือกเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดให้มีรายวิชาเพิ่มเติมใหม่ เป็นรายวิชาที่น่าสนใจหรือมีความยากในระดับสูงขึ้นไปจัดเป็นรายวิชาสั้นๆ หรือรายวิชาเดี่ยว หรือรวมกันในลักษณะบูรณาการเป็นรายวิชาเลือกเฉพาะทาง

สรุป ลักษณะสำคัญของหลักสูตรได้กำหนดเป็นกรอบและทิศทางการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยของสถานศึกษาเช่นเดียวกับกลุ่มวิชาอื่นๆ สถานศึกษาจะนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและเป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งประเทศตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น และกำหนดสาระซึ่งเป็นองค์ความรู้เป็นแก่นความรู้ทางภาษาที่ผู้สอนต้องนำไปขยายรายละเอียดและจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ประกอบด้วย สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟัง การดูและการพูด สาระหลักการใช้ภาษา สาระวรรณคดีและวรรณกรรม โดยกำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายภาค และเป็นหน่วยกิต

1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 : 17-30)

1.3.1 สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้สึกรักและความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป. 4-6

- 1) สามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และมีประสิทธิภาพ ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่านอย่างลึกซึ้ง รักและสนใจการอ่านหนังสือประเภทต่างๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น และใช้แหล่งความรู้พัฒนาประสบการณ์และความรู้จากการอ่านนำความรู้และความคิดมาใช้ในการตัดสินใจและการแก้ปัญหา สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต
- 2) สามารถวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่านโดยใช้ประสบการณ์ และความรู้จากการอ่านหนังสือที่หลากหลายเป็นพื้นฐานการพิจารณาเนื้อหา รูปแบบ รวมทั้งคุณค่าทางวรรณคดีและสังคม โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลายเป็นเครื่องมือพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเรียนรู้

3) สามารถอ่านหนังสืออย่างหลากหลาย เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสมรรถภาพการเขียน นำข้อความหรือบทประพันธ์ที่มีคุณค่า และระบุมความประทับใจไปใช้ในการสื่อสารอ้างอิง เลือกอ่านหนังสือจากแหล่งเรียนรู้ และสื่อสารสนเทศ เพื่อความรอบรู้และเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อ การทำงาน และการประกอบอาชีพ มีมารยาทการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

1.3.2 สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงาน ข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป. 4-6

1) สามารถเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนอธิบาย ชี้แจง เขียนโน้มน้าวใจ เขียนแสดงทรรศนะ เขียนบันทึกคดี สารคดี เขียนเชิงสร้างสรรค์ และเขียนเชิงวิชาการ ใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน

2) มีมารยาทการเขียน และนิสัยรักการเขียน รู้จักตั้งประเด็นหัวข้อการเขียนได้ตามจุดประสงค์ ทั้งด้านวิชาการและด้านบันทึกคดี เรียบเรียงงานเขียนโดยมีการอ้างอิงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง รู้จักทบทวน จัดเกลางานเขียนของตน

1.3.3 สาระที่ 3 : การฟัง

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟัง และดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิดความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 ป. 4-6

1) สามารถนำความรู้จากการฟังและการดูสื่อรูปแบบต่างๆ มาใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงความคิดเห็น สามารถวิเคราะห์วิจารณ์สิ่งที่ได้ฟังได้ ดูอย่างมีเหตุผล

2) สามารถพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ พูดโน้มน้าวจิตใจ พูดเพื่อความบันเทิง พูดแสดงความคิดเห็น โดยใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสมและน่าฟัง มีเหตุผล มีกิริยาท่าทางและการแสดงออกที่เหมาะสมตามหลักการพูด มีมารยาทการฟัง การดู และการพูด

1.3.4 สารที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาของภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 ป. 4-6

- 1) เข้าใจธรรมชาติของภาษา พลังของภาษา และลักษณะของภาษาไทย
- 2) สามารถใช้ประโยคซับซ้อนตามเจตนาของการสื่อสาร โดยเลือกใช้คำและกลุ่มคำได้ชัดเจนและสละสลวย
- 3) สามารถใช้ภาษาสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น แสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้ง ใช้ภาษาในการให้ความร่วมมือด้วยการใช้ถ้อยคำและกิริยาท่าทางที่สุภาพ สามารถใช้คำราชาศัพท์ได้ถูกต้องตามฐานะ และลำดับความคิดก่อนพูดและเขียน
- 4) เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของภาษา รวมทั้งอิทธิพลของภาษาถิ่นและภาษาต่างประเทศที่มีต่อภาษาไทย
- 5) สามารถแต่งบทหรือกรอกรประเภทกาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ และร่าย ด้วยถ้อยคำไพเราะ แสดงออกทางอารมณ์และคุณค่าทางความคิด
- 6) ศึกษารวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้าน ศึกษาความหมายของ ภาษาถิ่น สำนวนภาษิตที่มีในวรรณกรรมพื้นบ้าน และวิเคราะห์คุณค่าทางด้านภาษา และสังคม

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคมและชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 ป. 4-6

- 1) สามารถใช้ทักษะทางภาษาในการพัฒนาการเรียน การทำงานและการประกอบอาชีพและใช้เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาความรู้ อาชีพและการดำเนินชีวิต
- 2) สามารถใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนในการสื่อสารตามหลักการใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์งานเชิงวิชาการ เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย
- 3) ใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และพัฒนาบุคลิกภาพ สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ชื่นชมผู้ใช้ภาษาไทย ถูกต้องมีวัฒนธรรมและเห็นคุณธรรมในการใช้ภาษา เข้าใจการใช้ภาษาของกลุ่มบุคคลในวงการต่างๆ ในสังคม

1.3.5 สารที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม
ไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 ป. 4-6

- 1) สามารถอ่านบทกวีนิพนธ์ประเภทกาพย์ กลอน ร่าย โคลง ฉันท์
ลิลิต บทละคร และวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี และบทความ สามารถใช้
หลักการวิจารณ์วรรณคดีเบื้องต้น พิจารณาเรื่องที่อ่านโดยวิเคราะห์องค์ประกอบของงาน
ประพันธ์แต่ละชนิด เพื่อประเมินคุณค่าทางสังคม และนำไปใช้ในชีวิตจริง
- 2) สามารถเข้าใจประวัติวรรณคดีและวรรณกรรมในแต่ละสมัย ปัจจัย
แวดล้อมที่มีส่วนให้เกิดวรรณคดีและวรรณกรรมในแต่ละสมัย เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการ
เข้าใจโลกทัศน์และวิถีชีวิตของไทย

2. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องสอดคล้องกับแนวทางการ
จัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดว่า การจัดการ
ศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียน
มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา
ตนเองได้ตามศักยภาพ การจัดการเรียนรู้ต้องผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ ต้องมีลักษณะ
หลากหลายตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนควรเข้าใจว่าการเรียนรู้
ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่ใช่วิธีสอนแต่เป็นเทคนิคการจัดการให้
ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้โดยมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ
สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วม
กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ. 2545 : 101)

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดหรือดำเนินการให้สอดคล้องกับผู้เรียนตามความ
แตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางปัญญา วิธีการเรียนรู้ โดยบูรณาการคุณธรรม
ค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงได้พัฒนากระบวนการคิด

วิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ ด้วยวิธีการ กระบวนการ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงทั้งในและนอกห้องเรียน มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามมาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด (กรมวิชาการ. 2544 : 5)

2.2 แนวการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.1 เทคนิคและวิธีการศึกษาค้นคว้าที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาศัยแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (หมวด 4) เป็นพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้า พิจารณาเลือกใช้รูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม เทคนิคและวิธีการศึกษาค้นคว้ามีดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 : 102-103)

- 1) การวิเคราะห์ผู้เรียนการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือ รายกลุ่ม ช่วยให้ผู้สอนมีข้อมูลที่สำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม หลักการวิเคราะห์ผู้เรียนควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบคือ ธรรมชาติของผู้เรียน ประสบการณ์และพื้นฐานความรู้ วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2) การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ และการบูรณาการคุณธรรม ค่านิยมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเชื่อมโยงกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
- 4) การออกแบบการเรียนรู้ตามสภาพจริงให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร และเชื่อมโยงบูรณาการระหว่างกลุ่มวิชาโดยใช้ผลการเรียนรู้ที่กำหนดเป็นหลักและใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 5) การออกแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้เครื่องมือในการวัดที่หลากหลายเพื่อสะท้อนภาพให้เห็นได้ชัดเจนและแน่นอนว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างไร ทำให้ได้ข้อมูลของผู้เรียนรอบด้านที่สอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2.2.2 ข้อควรคำนึงในการจัดการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตัวเอง เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาการเรียนรู้

นักเรียนเป็นผู้ลงมือทำกิจกรรม ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ และสรุปความรู้ ประเมินผลตนเอง ปรับปรุงตนเองให้พัฒนาก้าวหน้า การจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึง ความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้

1) การเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่เป็นอิสระแต่มีระเบียบวินัยในตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน เกิดความภาคภูมิใจ ในผลงานอันเกิดจากความสำเร็จในการเรียนรู้ของตน และผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ แนวทางในการจัดการเรียนการสอนคือ บทเรียนมีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถและน่าสนใจ การประเมินผลมุ่งเน้นศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ผู้สอนกับผู้เรียน หรือ ผู้เรียนกับผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2) การเรียนรู้แบบองค์รวม เป็นการเรียนรู้จากการบูรณาการสาระการเรียนรู้และ กระบวนการเรียนรู้เข้าด้วยกัน สาระการเรียนรู้จะต้องเรียนจากเรื่องใกล้ตัว ที่อยู่อาศัย ที่องถื่น ของตน สังคม ประเทศชาติ สิ่งแวดล้อม เรื่องของสังคมโลก การเรียนรู้แบบองค์รวมเป็น การบูรณาการความรู้ความเข้าใจเรื่องที่เรียนให้ลึกซึ้งครอบคลุมปัญหา และมีความหมายต่อการ ดำรงชีวิตและการแก้ปัญหาในสังคม

3) การเรียนรู้จะต้องปรับวัฒนธรรมการเรียนของผู้เรียน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องมีลีลาการรับรู้ (Learning Styles) ของตน มีอิสระในการเรียนรู้อย่างมี ความรับผิดชอบสูง มีวินัยในตนเอง หากการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนขาดระเบียบ วินัย ขาดความเข้มแข็งด้านจริยธรรม ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน และความมุ่งมั่น ต่อความสำเร็จและขาดวินัยในการปฏิบัติงาน การเรียนการสอนย่อมล้มเหลว ดังนั้นครู จำเป็นต้องปลูกฝังและสร้างวินัยในตนเองควบคู่ไปกับวิธีการเรียนรู้

4) การเรียนรู้จากการคิดและการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้โดยการประมวล ข้อมูลความรู้จากประสบการณ์ต่างๆ มาวิเคราะห์ทำให้เป็นความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ เพื่อนำ ความรู้และวิธีการไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆอย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน ผู้เรียนจะแสวงหา ข้อมูลจากการอ่าน การสัมภาษณ์ การดูสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ การฟัง แล้วจดข้อมูลนำมา วิเคราะห์ คิดอย่างรอบคอบและนำความรู้ไปปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง จากแหล่งเรียนรู้ สื่อ เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว นำมาสรุปผลสร้างความรู้ด้วยตนเอง

5) การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เป็นการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ด้วยการนำข้อมูลมาศึกษาทำความเข้าใจร่วมกัน ทิศวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สังเคราะห์ข้อมูลและประสบการณ์ สรุปเป็นข้อความรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการปลูกฝังคุณธรรมการอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกัน ทำให้พัฒนาทั้งทักษะทางสังคมและทักษะการทำงานที่ดี

6) การเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนและมีส่วนร่วมในผลงาน เป็นการให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การจัดนิทรรศการ การเขียนความรู้เป็นบทความ หรือจัดทำสมุดวิเคราะห์ความรู้ จัดทำแผนภูมิการรายงานหน้าชั้น การจัดอภิปรายความรู้ การแสดงบทบาทสมมุติ และการแสดงละคร ฯลฯ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีความเป็นประชาธิปไตย รู้จักบทบาทหน้าที่ แบ่งความรับผิดชอบ ปรีกษาหารือ ติดตามผล ประเมินผลงานและบูรณาการความรู้จากหลายวิชา

7) การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ลีลาการเรียนรู้และความถนัดในการเรียนของตนเอง ผู้เรียนจะรู้กระบวนการเรียนรู้จากการที่ผู้สอนเปิดโอกาสและจัดสถานการณ์ให้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เกิดการศึกษาวิเคราะห์ และสรุปผลการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อไป

8) การเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียน เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะสังเคราะห์ ทักษะการจัดการ ทักษะการดำเนินชีวิตและการมีมนุษยสัมพันธ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ

สรุป การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตัวเอง เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ นักเรียนเป็นผู้ลงมือทำกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงความสำคัญในเรื่อง การเรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนแบบองค์รวมซึ่งเป็นการบูรณาการสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้เข้าด้วยกัน ต้องปรับวัฒนธรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน คือเรียนอย่างมีอิสระ แต่มีความรับผิดชอบ มีวินัย เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

แลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

2.3 บทบาทของครูและนักเรียน

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความร่วมมือจาก หลายฝ่าย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องประสาน ความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตาม ศักยภาพ ดังนั้นสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันส่งเสริมและสนับสนุนครูผู้สอน จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และเอื้ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และในส่วนของครูและนักเรียน ที่อยู่ในกระบวนการเรียนรู้โดยตรง ควร ต้องมีบทบาทดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 7-9)

2.3.1 บทบาทของครู

- 1) พัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ให้มีความรู้ ความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้
- 2) ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นหลัก
- 3) จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการจัด การเรียนการสอน
- 4) สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยยึดหลักว่า ทุกสถานที่ ทุกแห่งเป็นแหล่งเรียนรู้ และทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเป็นสื่อการเรียนรู้
- 5) ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ การแสดงความคิดเห็น ด้วยการ ลงมือปฏิบัติจริง
- 6) ให้คำปรึกษาแนะนำ เสริมแรง และเป็นตัวแบบที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ ขอมรับและพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

2.3.2 บทบาทของนักเรียน

- 1) มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการศึกษา ค้นคว้า คิดวิเคราะห์ ลงมือ ปฏิบัติ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 2) มีอิสระในการเรียนรู้สิ่งที่ตนสนใจ และได้รับการส่งเสริมให้พัฒนา เติบโตตามศักยภาพ

- 3) แสดงออกถึงการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ (5 ส.) ได้แก่
  - (1) สติปัญญา หมายถึง การเกิดความรู้ ความคิด
  - (2) ความสนใจ หมายถึง มีความกระตือรือร้น และตั้งใจเรียน
  - (3) การสืบเสาะ หมายถึง การศึกษา แสวงหาค้นคว้าหาข้อมูล และความรู้
  - (4) การนำเสนอ หมายถึง การรู้จักถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับให้ผู้อื่นเข้าใจ
  - (5) การสร้างสรรค์ หมายถึง บูรณาการและประยุกต์ความรู้ที่ได้รับไปใช้

ในชีวิตจริง หรือสถานการณ์ใหม่ตามความเหมาะสม

สรุป การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความร่วมมือจาก ทั้งครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ครูต้องเป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริม ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ ส่วนนักเรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน

3.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้เพิ่มพูนความรู้การอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้นจะทำให้ผู้อ่าน ได้รับข้อมูลไปอย่างถูกต้องตรงตามที่ต้องการ ดังนั้น การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านของแต่ละบุคคลจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจใต้อย่างหนึ่ง ซึ่งควรพัฒนาตั้งแต่เยาว์วัย ในการจัดการศึกษาแก่เด็กทุกประเภท เน้นการสอนให้เด็กและเยาวชนสามารถอ่านออกและเขียนได้ เป็นสำคัญ ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กมีความสามารถอ่านได้นั้น ขึ้นกับความเห็นของผู้รับผิดชอบในการกำหนดการจัดการเรียนการสอนว่า มีความเห็นเกี่ยวกับ นิยามการอ่านว่าหมายความว่าอย่างไร มีผู้ให้ความหมายของการอ่านไว้หลายท่าน ได้แก่

บันลือ พฤษะวัน (2530 : 29-35) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการในการ แปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่มีการจดบันทึกไว้ การอ่านที่แท้จริงผู้อ่านจะต้อง เข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่าน ซึ่งจะต้องอาศัยประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐาน

นภดล จันทรเพ็ญ (2531 : 73) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า คือ การแปล ความหมายของตัวอักษร เครื่องหมายสัญลักษณ์ เครื่องสื่อความหมายต่างๆที่ปรากฏแก่ตา ออกเป็นความคิดความเข้าใจเชิงสื่อสาร ผู้อ่านสามารถนำความคิด ความเข้าใจนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

พิศเพลิน สงวนพงษ์ (2533 : 1) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การมองคูตัวอักษร ให้ชัดเจน การเข้าใจความหมายของคำ การพิจารณาเลือกความหมายที่ดีที่สุดซึ่งเหมาะกับข้อความและเนื้อเรื่องตรงนั้น การใช้ความหมายให้เป็นประโยชน์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การอ่านคือ การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำและความคิดแล้วนำความคิดไปใช้ประโยชน์

กองทัพ เกลือบพินชกุล (2542 : 80) อ้างอิงมาจากแฮร์ริส และสมิท (Harris and Smith. 1976 : 18) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการของการสื่อความหมาย โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และข่าวสารระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน คือผู้อ่านจะพยายามตีความหมายของถ้อยคำ ภาษาที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ การที่จะสามารถสื่อความหมายกันได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

ฉวีวรรณ กุหาภินันท์ (2542 : 10) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การเข้าใจในสัญลักษณ์ เครื่องหมาย รูปภาพ ตัวอักษร คำหรือข้อความที่พิมพ์หรือเขียนขึ้นมา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542 : 1364) ให้ความหมายไว้ว่า การอ่าน หมายถึง ว่าตามตัวหนังสือ ถ้าออกเสียงด้วยเรียกว่าอ่านออกเสียง ถ้าไม่ออกเสียงเรียกว่าอ่านในใจ สังเกต หรือพิจารณาดูให้เข้าใจ

นฤมล เลียบสวัสดิ์ (2545 : 9) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ซึ่งผู้อ่านจะต้องแปลความหมายและสร้างความเข้าใจในสิ่งที่อ่านโดยผ่านกระบวนการทางความคิด และประสบการณ์เดิมของผู้อ่านจนสามารถเข้าใจความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้

สรุปได้ว่า การอ่านหมายถึงกระบวนการสื่อความหมาย หรือ การแปลความหมายของคำ ข้อความ สัญลักษณ์ แล้วสรุปเป็นความคิด ความเข้าใจ หรือคำพูด สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

3.2 ประโยชน์และความสำคัญของการอ่าน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2530 : 48-49) ได้ทรงบรรยายถึงความสำคัญของการอ่านในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1. การอ่านทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่น

2. ผู้อ่านสามารถที่จะอ่านโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้
3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่อสิ่งอื่น ซึ่งมักมีอายุการใช้งานโดยจำกัด
4. ผู้อ่านสามารถฝึกความคิดและจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมองดี มีสมาธินานกว่า หรือมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่านจิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ
6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตัวเอง จะอ่านคร่าวๆ อ่านละเอียด อ่านข้าม หรือ อ่านทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะอ่านเล่มไหนก็ได้เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านเองได้
7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบ และราคาถูกกว่าอย่างอื่น จึงทำให้สมองของผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิดและทรรศนะได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดอยู่กับแนวคิดใดๆ โดยเฉพาะผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตัวเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตัวเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย เมื่อปฏิบัติแล้วเกิดผลดี

พูนศรี อิมประไพ (2530 : 19-20) ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือการแสวงหาความรู้ เพราะการอ่านเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาต่างๆ เมื่อเกิดทักษะในการอ่านก็สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต
2. การอ่านทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ด้วยการรับรู้ความงดงามของภาษา ทำให้เกิดความสุขและเกิดจินตนาการ
3. การอ่านเป็นเครื่องมือส่งเสริมความคิดให้แตกฉาน
4. การอ่านเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกและความต้องการ ทำให้มนุษย์เกิดความเข้าใจกันอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
5. การอ่านทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะนำความรู้จากการอ่าน มาปรับปรุงอาชีพของตน
6. การอ่านเป็นเครื่องมือในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนรุ่นก่อนสู่คนรุ่นต่อไป

ศุภม เลลยทรัพย์ (2530 : 28) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านมีความสำคัญมากในชีวิตประจำวันของผู้ที่ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ นอกจากการอ่านจะเป็นความรู้สำหรับได้มาซึ่งความรู้แล้ว ยังช่วยทำให้มีความสุขและความเพลิดเพลินอีกด้วย

ศุจริต เพ็ชรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย (2536 : 136) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญมากและใช้มากในชีวิตประจำวัน ผู้มีนิสัยรักการอ่านจะมีทักษะในการอ่าน มีอัตราเร็วในการอ่านสูง ย่อมแสวงหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการพูด การเขียนได้เป็นอย่างดี

ศรีสุดา จรียากุล (2539 : 5) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า คนเราอ่านหนังสือเพื่อแสวงหาความรู้และความบันเทิง การอ่านหนังสือช่วยพัฒนาทางด้านความคิดจิตใจให้กว้างขึ้นรู้จักพิจารณาสิ่งต่างๆอย่างเป็นธรรม ไม่ใช่อารมณ์ เราจะได้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่าน นำมาตัดสินใจเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันได้อย่างรอบคอบและสมเหตุสมผล

สุนันทา หมั่นเศรษฐวิทย์ (2540 : 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีการอ่านที่ถูกต้อง จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี

วรรณิ โสมประbour (2542) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญต่อคนทุกเพศ ทุกวัย และทุกสาขาอาชีพ ซึ่งอาจกล่าวสรุปได้ ดังนี้

1. การอ่านเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่างๆ เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ

2. ในชีวิตประจำวันโดยทั่วไปคนเราต้องอาศัยการอ่าน ติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่น รวมไปถึงทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนทั้งในด้านภารกิจส่วนตัวและการประกอบอาชีพการงานต่างๆ ในสังคม

3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตัวเองทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

4. การอ่านสามารถสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มีมั่นคง ปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้มีเกียรติ และชื่อเสียง

5. การอ่านทั้งหลายจะช่วยให้บุคคลได้ขยายความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้ เกิดความมั่นใจในการพูดปราศัย การบรรยายหรืออภิปรายปัญหาต่างๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพ และความน่าเชื่อถือให้กับตนเอง

6. การอ่านหนังสือ หรือหนังสือพิมพ์หลายชนิด นับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจมาก เป็นการช่วยให้บุคคลรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

7. การอ่านเรื่องราวต่างๆ ในอดีต เช่น ศิลาจารึก ประวัติศาสตร์ เอกสารสำคัญ วรรณคดี จะช่วยให้บุคคลรู้จักอนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยเอาไว้ และสามารถพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองอีกต่อไปได้

ดวงใจ ไทยอุบล (2543 : 47) กล่าวว่า การอ่านถือเป็นทักษะสำคัญและมีประโยชน์โดยตรงในชีวิตประจำวัน เพราะนอกจากจะทำให้ได้รับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นแล้ว ยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ เหมือนการเปิดโลกของตัวผู้อ่านให้กว้างขึ้นในแง่มุมต่างๆ

สรุปได้ว่า การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือในการสื่อสารอีกอย่างหนึ่งที่ใช้ร่วมกันไปกับทักษะการฟัง การดู การพูด การเขียน เพราะการศึกษาเล่าเรียน ค้นคว้า การแสวงหาความรู้ และการประกอบกิจการงานต่างๆ รวมทั้งการศึกษาข้อมูลประกอบการเรียนรู้เรื่องราว และเหตุการณ์ต่างๆ ก็ต้องอาศัยการอ่านทั้งสิ้น

3.3 การอ่านออกเสียง

การอ่านออกเสียงเป็นทักษะเบื้องต้นของกระบวนการอ่าน ซึ่งมีความสำคัญและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการอ่านในขั้นต่อไป ดังที่ สนิท สัตโยภาส (2532 : 102) กล่าวไว้ว่า การอ่านออกเสียงจะช่วยให้เด็กมีทักษะการอ่านมากขึ้น ทั้งยังช่วยให้เป็นคนกล้าแสดงออก และยังเปิดโอกาสให้ครูได้ปรับปรุงข้อบกพร่องในการอ่านของเด็ก พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมให้ได้รับรู้สไพเราะของภาษาอีกด้วย

3.3.1 กระบวนการอ่านออกเสียง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2529 : 384) ได้รวบรวมขั้นตอนในกระบวนการอ่านออกเสียงไว้ดังต่อไปนี้

1. ตามองเห็นข้อความหรือประโยค
2. จากคำหรือข้อความที่มองเห็น เด็กจะอ่านคำนั้นในสมอง
3. เมื่ออ่านคำได้จะรู้ความหมายของคำโดยเลือกความหมายที่ถูกต้อง
4. ระบบประสาทและกล้ามเนื้อของอวัยวะในการออกเสียง บังคับการออกเสียงข้อความหรือประโยคให้ถูกต้อง
5. เด็กอ่านคำ ข้อความ หรือประโยคได้ถูกต้อง

3.3.2 ความมุ่งหมายของการอ่านออกเสียง

สนิท ตั้งทวี (2531 : 25) กล่าวว่า การอ่านออกเสียงมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ให้มีทักษะการอ่านอย่างถูกต้อง คล่องแคล่วและชัดเจน
2. ให้เกิดทักษะความรู้และความเพลิดเพลิน
3. ต้องการให้ออกเสียงได้ชัดเจน
4. อ่านให้เหมือนเสียงพูดเมื่อผู้ฟังสนใจ

บันลือ พฤษะวัน (2538 : 121) กล่าวว่า ในการอ่านออกเสียง มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อพัฒนาการอ่านเบื้องต้นของการอ่านในใจ
2. เพื่อสื่อความหมายเรื่องราวที่อ่านไปยังผู้ฟังได้ดี
3. เพื่ออ่านแบบใช้เสียงและเน้นจังหวะให้เหมาะสมประกอบการอ่านด้วยความคล่องแคล่ว ถูกต้องและรวดเร็ว
4. เพื่อช่วยพัฒนาภาษาพูดของผู้อ่านได้ดี และสอดคล้องกับความนิยมของสังคมมากขึ้น
5. เพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพในการอ่านออกเสียง และการวางกริยาท่าทางประกอบ

วรรณิ โสมประยูร (2544 : 162) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายการอ่านออกเสียงว่าทำให้ผู้อ่านเกิดทักษะ ดังนี้

1. สามารถรู้จักพยัญชนะ ตัวสระ รู้จักการประสมอักษร

2. สามารถออกเสียงตัวพยัญชนะ สระ และคำให้ถูกต้องชัดเจน โดยเฉพาะตัว ร ล ว และตัวควบกล้ำ
3. สามารถกวาดสายตาอ่านข้อความได้ต่อเนื่อง ไม่หยุดชะงัก ไม่ตัดตัว ไม่เพิ่มตัว ไม่ข้ามคำ
4. สามารถอ่านเว้นจังหวะและวรรคตอนได้อย่างเหมาะสม รู้จักเว้นคำ
5. สามารถใช้น้ำเสียงและแสดงอารมณ์ตามเนื้อเรื่องเป็นแบบคำพูดหรือคำบรรยาย
6. สามารถวางท่าทางการอ่านได้ถูกต้องเหมาะสม เช่น การจับหนังสือ การวางระยะห่างจากสายตา การมองผู้ฟัง รวมทั้งทำนั้ง และทำยืนอ่านที่งดงาม
7. สามารถอ่านคำร้อยกรองให้สนุกสนานเพลิดเพลินจากเสียงสัมผัสและความไพเราะของภาษาที่เกิดจากทำนอง
8. สามารถอ่านทำนองเสนาะตามประเภทร้อยกรองได้
9. สามารถส่งเสริมให้เด็กสนใจและมีเจตคติที่ดีต่อวรรณคดี

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายในการอ่านออกเสียงนอกจากเป็นทักษะเบื้องต้นของการอ่านในใจแล้วยังช่วยให้มีทักษะในการอ่าน การพูดได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน สอดคล้องกับความนิยมของสังคม ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้เยาวชนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาไทยและวรรณคดีไทยอีกด้วย

3.3.3 ปัญหาในการอ่านออกเสียง

รัชณี ศรีไพรวรรณ (2528 : 12-17) ได้รวบรวมปัญหาการอ่านของเด็กไทยสรุปได้ดังนี้

1. อ่านไม่ได้ มักเป็นปัญหากับเด็กที่เริ่มเรียน เพราะยังจำหลักเกณฑ์อะไรไม่ได้
2. อ่านผิด หรืออ่านออกเสียงคำไม่ถูกต้อง
3. ออกเสียงผิด เช่น อ่านออกเสียงตามภาษาถิ่น อ่านคำควบกล้ำผิด
4. อ่านช้า
5. จับใจความของเรื่องไม่ได้
6. อ่านย้อนหน้าย้อนหลังทำให้เสียเวลา

7. อ่านกลับ เช่น บอก อ่านเป็น กอบ

8. อ่านข้าม

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2533 : 58) กล่าวถึงปัญหาการอ่านในระดับประถมศึกษาเท่าที่พบมีปัญหาดังต่อไปนี้

1. อ่านไม่ได้ หรืออ่านไม่ออก เนื่องจากเด็กจำรูปคำไม่ได้ สะกดไม่ถูกและไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์นั้น ๆ

2. อ่านจับใจความสำคัญไม่ได้ ลักษณะนี้ชี้ให้อ่านเป็นคำศัพท์ทีละคำจะอ่านได้ แต่เมื่อให้อ่านเป็นข้อความยาวๆ จะจับใจความไม่ได้ว่าเรื่องอะไร

3. ปัญหาการอ่านออกเสียง ได้แก่

3.1 อ่านซ้ำคำหรืออ่านย้อน เกิดการสะดุดคำที่จะอ่านต่อไปไม่มั่นใจที่จะออกเสียงจึงใช้วิธีซ้ำคำ เพื่อระลึกหรือดูคำที่จะอ่านนั้นให้ถูกต้อง

3.2 อ่านข้ามคำ เป็นลักษณะการอ่านไม่ได้ หรือกวาดสายตาไม่ทัน เพราะการสังเกตรูปคำไม่แม่นยำ อ่านเพิ่มหรืออ่านแทรกคำที่ไม่ปรากฏในที่อ่านนั้น ๆ

3.3 อ่านสลับอักษร โดยการเห็นอักษรตัวหนึ่งเป็นอีกตัวหนึ่ง เช่น อ่านหอม เป็น หมอ อ่าน กอบ เป็น บอก เป็นต้น

3.4 อ่านผิดความ เนื่องจากเว้นวรรคตอนผิดที่ เนื่องจากไม่ได้รับการฝึกในการแบ่งวรรคตอน ทำให้ความหมายผิดไป

3.5 อ่านออกเสียงไม่ชัด เช่น ออกเสียงตัว ร ล ฟ ฝ ช ฉ และ คำควบกล้ำ เป็นต้น

สรุปได้ว่าปัญหาการอ่านออกเสียงมักเกิดปัญหากับเด็กที่เริ่มเรียน ซึ่งเด็กแต่ละคนที่ฝึกอ่านเบื้องต้นจะพบปัญหาที่แตกต่างกันไป เช่น อ่านไม่ได้ อ่านไม่ออก อ่านข้ามคำ อ่านซ้ำคำ อ่านกลับคำ หรือการออกเสียงอ่านผิด หรือออกเสียงไม่ชัดซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝน

3.4 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ

ในหนังสือนิติสารสาธก ของพระยาศรีสุนทรโวหาร (พระยาศรีสุนทรโวหาร. 2504 : 144) กล่าวถึงคำที่ใช้อักษรควบกล้ำว่ามีเสียงควบ ร ล ว รวมทั้งหมด 21 เสียง เรียกว่า “อักษรประโยค” ซึ่งมี 7 หมวด คือ

1. ก กร กล กว

2. จ จร จล จว

3. ค คร คล คว
4. ต ตร ตล ตว
5. ป พร ปล ปว
6. ท ตร ทล ทว
7. พ พร พล พว

จะเห็นได้ว่า อักษรควบกล้ำบางเสียงที่ยกมาข้างต้น ไม่มีใช้แล้วในภาษาไทย ปัจจุบันเรามีพยัญชนะควบกล้ำอยู่ 15 เสียง คือ กร ขร คร ตร พร พล กล ขล คล ปล พล ผล กว ขว คว นอกจากนี้ยังมีเสียงพยัญชนะควบกล้ำในคำไทยที่รับมาจากภาษาอื่น ๆ เช่น เสียง ทร มาจากภาษาสันสกฤต และเสียง ฟร พล บร บล ดร ซึ่งมาจากภาษาอังกฤษ แต่เราไม่นำมาใช้ในภาษาแบบแผน มักนิยมใช้ในภาษาพูดเท่านั้น ในการสอนอ่านออกเสียงคำควรจำเป็นต้องฝึกให้นักเรียนอ่านให้ถูกต้อง ตามหลักการอ่านออกเสียง ซึ่งหลักสำคัญก็คือ ต้องอ่านออกเสียงชัดเจน ให้ชัดถ้อยชัดคำทั้งเสียงสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ และคำควบกล้ำ การอ่านออกเสียงคำที่ควบด้วย ร ล ว เป็นปัญหามากในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องทราบหลักการอ่านและฝึกให้ถูกต้อง

ประสงค์ ราชณสุข (2532 : 37) กล่าวถึงพยัญชนะควบกล้ำ และการออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำไว้ว่า ในภาษาไทยเราอาจใช้เสียงพยัญชนะสองเสียงควบกล้ำ ประสมด้วยสระเสียงเดียวกันและออกเสียงพยัญชนะสองเสียงนั้นพร้อมกัน เช่นคำว่า พระ กลอง กวาด เป็นต้น ซึ่งอาจจัดเป็นลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งของภาษาไทยก็ได้ พยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยซึ่งได้แก่พยัญชนะ ร ล ว ควบกล้ำ หรือเรียกว่าคำควบกล้ำนี้ เท่าที่มีหลักฐานปรากฏอยู่ มีมาแต่สมัยกรุงสุโขทัยจากหลักศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งคนส่วนใหญ่จำกันได้ดี เช่น ในน้ำมีปลา ไครไคร้ล้ามี้าคำ ไพร่ฟ้าหน้าใส

วิเชียร เกษประทุม (2545 : 9) กล่าวว่า การออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ร ล ว จะต้องรู้ถึงวิธีออกเสียงพยัญชนะ ร ล ว แต่ละตัวให้ถูกต้องก่อน ดังนี้

1. เสียง /ร/ หรือเสียงร้วล้น (Trill) ออกเสียงโดยการยกปลายลิ้นขึ้นไปแตะปุ่มเหงือกเบา ๆ เมื่อกระแสมผ่านจุดนี้ ทำให้ปลายลิ้นสลับออกและกลับไปแตะปุ่มเหงือกสลับกันหลาย ๆ ครั้ง
2. เสียง /ล/ หรือเสียงข้างลิ้น (Lateral) เกิดจากการกักลมไว้ตรงกลางของปากคือ ยกส่วนของลิ้นแตะฐานบนให้สนิท แล้วปล่อยให้ลมผ่านออกมาด้านข้างของลิ้นข้างใดข้างหนึ่ง หรือทั้งสองข้าง

3. เสียง /ว/ หรือเสียงริมฝีปาก-เพดานบน เกิดจากการใช้ลิ้นส่วนหลังกับเพดานอ่อน และห่อริมฝีปาก เปล่งเสียงออกมาพร้อม

เมื่อออกเสียงพยัญชนะ ร ล ว แต่ละเสียงได้คล่องแล้ว จึงออกเสียงควบกล้ำกับพยัญชนะตัวอื่น เช่น กราบ กลอง กวาง แต่ตัวยังออกเสียงคำควบกล้ำไม่ได้ ให้ออกเสียงโดยวิธีต่อไปนี้

1. ออกเสียงควบกล้ำโดยวิธีแยกเป็น 2 พยางค์ เช่น คำว่า กวาง ให้ออกเสียงเป็น 2 พยางค์ คือ กะ - วาง

2. ออกเสียงคำควบกล้ำที่เป็น 2 พยางค์นั้นช้า ๆ ก่อน แล้วจึงทวีความเร็วขึ้น จนออกเป็นเสียงควบกล้ำได้ในที่สุด เช่น

กะ - วาง	กะ - วาง	กะ - วาง	เร็วขึ้นเป็น	กวาง
กะ - ลอง	กะ - ลอง	กะ - ลอง	เร็วขึ้นเป็น	กลอง
กะ - หราบ	กะ - หราบ	กะ - หราบ	เร็วขึ้นเป็น	กราบ

สนิท สัตโยภาส (2532 : 100) กล่าวว่า คำควบกล้ำให้ออกเสียงกล้ำระหว่างตัวหน้าและตัว ร ล ว หลังจากที่เปล่งเสียงตามสัญลักษณ์แล้ว

ตัวอย่าง

ครู	ให้อ่าน	คอ - รอ - อุ - ครู
เกลือ	ให้อ่าน	คอ - ลอ - เอื้อ - เกลือ
กวาง	ให้อ่าน	กอ - วอ - อา - กวา - งอ - กวาง
ความ	ให้อ่าน	คอ - ออ - วา - ควา - มอ - ความ
พริก	ให้อ่าน	พอ - รอ - อิ - พริ - พริ - กอ - พริก
เปรียบ	ให้อ่าน	ปอ - รอ - เอีย - เปรีย - เปรีย - บอ - เปรียบ

สำหรับสาเหตุที่คนส่วนใหญ่ออกเสียงคำที่มีพยัญชนะ ร ล ว ควบกล้ำไม่ชัดเจนนี้ พยุง ญาณโกมุท (2520 : 624-631) ได้กล่าวพอสรุปได้ว่า

1. เกิดจากการเอาอย่างที่ไม่ดี เด็กเอาอย่างผู้ใหญ่ เช่น เด็กจีนที่เกิดในไทยเอาอย่างบิดา มารดาของตนที่พูดไม่ชัด นอกจากนั้นยังเอาอย่างเพื่อนด้วย
2. เกิดจากอวัยวะการออกเสียงบกพร่อง
3. เกิดจากครูในชั้นประถมต้น โดยเฉพาะครูในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วางรากฐานในการออกเสียงไว้ไม่ดี ออกเสียงไม่ชัดเจน ไม่เอาใจใส่แก้ไขฝึกหัดเด็ก เด็กจะจำผิดตั้งแต่แรก เกิดความเคยชิน ดิฉันสังเกตรอบออกเสียงไม่ชัด หรือออกเสียงผิดพลาด

สรุปได้ว่า สาเหตุที่คนส่วนใหญ่ออกเสียงคำที่มีพยัญชนะควบกล้ำไม่ชัดเจน เนื่องจากเกิดจากการเอาอย่างที่ผิด อวัยวะการออกเสียงบกพร่อง และจากครูในชั้นประถมศึกษาตอนต้นวางรากฐานในการอ่านออกเสียงไว้ไม่ดี ไม่ฝึกฝนให้ถูกต้อง ไม่แก้ไข ฝึกหัดเด็กจนเกิดความเคยชินในการออกเสียงไม่ถูกต้อง

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเขียน

4.1 ความหมายของการเขียน

สมพร มันทะสูตร (2526 : 149) กล่าวว่า ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้เวลาฝึกฝนมากกว่าทักษะอื่นๆ จึงจะเกิดผล ทั้งการคัดลายมือ การคัดลอกข้อความ การเขียนแสดงความคิดเห็น ความรู้และข้อเท็จจริง ตลอดจนจินตนาการ เพราะการเขียนเป็นศิลปะในการสื่อสาร ความคิด ความรู้ ความเห็น ความรู้สึกไปยังผู้อ่าน ซึ่งต้องอาศัยความสามารถจึงจะสื่อสารความรู้ ความคิด อารมณ์ ให้ถึงผู้รับได้

สุชามาศ สังข์ลาโพ (2531 : 37) กล่าวว่า การเขียนคำ หมายถึง ความสามารถในการเขียนคำโดยเรียงลำดับ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ รวมทั้งตัวสะกด การันต์ ในภาษาไทยได้ถูกต้อง และสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ประโยชน์ได้

นภคณ จันทร์เพ็ญ (2535) กล่าวว่า การเขียน หมายถึง การแสดงออกในการติดต่อสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์โดยอาศัยภาษาตัวอักษร เป็นสื่อเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดความต้องการและความในใจของเราให้กับผู้อื่นทราบ การเขียนนี้มีลักษณะการสื่อสารที่ถาวรสามารถคงอยู่ยาวนาน ตรวจสอบได้ เป็นหลักฐานอ้างอิงนานับพันนับหมื่นปี ถ้ามีการรักษาสภาพเดิมไว้ได้

กองทัพ เคลือบพนิชกุล (2542 : 123) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนคือ ทักษะการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด จินตนาการ ประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งอารมณ์และความรู้สึกกับข่าวสาร สื่อความหมายโดยใช้ตัวหนังสือ ตลอดจนเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นสัญลักษณ์แทนถ้อยคำในภาษาพูด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความมุ่งหมายตามผู้เขียน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 203) ให้ความหมายของการเขียน ไว้ว่า การเขียน หมายถึง การขีดให้เป็นตัวหนังสือหรือเลข ขีดให้เป็นเส้นหรือรูปร่างต่าง ๆ วาด แต่งหนังสือ

วรรณิ โสมประยูร (2542) กล่าวว่า การเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษรเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้

สรุป การเขียนคือการแสดงออกในการสื่อสารอย่างหนึ่ง เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด จินตนาการ อารมณ์ความรู้สึก สื่อความหมายโดยใช้ตัวหนังสือและสัญลักษณ์แทนถ้อยคำ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถจึงจะสื่อสารถึงผู้รับได้

4.2 ความสำคัญของการเขียน

ดวงใจ ไทยอุบุญ (2543 : 17) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนว่า การเขียนเป็นทักษะที่ต้องเอาใจใส่ ฝึกฝนอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญ และไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการสื่อความหมาย รู้จักการเรียงร้อยถ้อยคำให้เกิดความแจ่มชัด สละสลวย จึงเป็นสิ่งที่ผู้เขียนจำเป็นต้องศึกษาหลักเกณฑ์ต่างๆ ให้ดี และนำไปพัฒนางานเขียนของตนให้ประสบผลตามความมุ่งหมาย

วรรณิ โสมประยูร (2544 : 140-144) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียน โดยสรุปไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและประสบการณ์ของตนเสนอผู้อ่าน
2. เป็นการบันทึกรวบรวมข้อมูลที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ซึ่งตนเคยมีประสบการณ์มาก่อน
3. เป็นการระบายอารมณ์อย่างหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่คุณเขียนเกิดความรู้สึกประทับใจ ในประสบการณ์ที่ผ่านมา
4. เป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม เช่นถ่ายทอดจากสมัยหนึ่งไปสู่อีกสมัยหนึ่ง หรือชาติหนึ่งไปสู่อีกชาติหนึ่ง
5. เป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญาของบุคคล เนื่องจากการเรียนรู้เกือบทุกอย่างอาศัยการเขียนเป็นเครื่องมือสำหรับบันทึกสิ่งที่ได้ฟังหรือได้อ่าน
6. เป็นการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ตามความประสงค์ที่มนุษย์แต่ละคนปรารถนา เช่น เพื่อต้องการทำให้รู้เรื่องราว ทำให้รัก ทำให้โกรธและสร้างหรือทำลายสัมพันธภาพของคนในชาติ
7. เป็นการแสดงออกซึ่งภูมิปัญญาของผู้เขียน ทำให้รู้ถึงความสามารถของผู้เขียนได้จากวรรณกรรมหรืองานเขียนอื่น ๆ

8. เป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่ได้รับการยกย่องว่ามีเกียรติและเพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้นได้
9. เป็นการพัฒนาความสามารถและบุคลิกส่วนบุคคลให้มีความเชื่อมั่นในตนเองในการแสดงความรู้สึกลึกและแนวความคิด
10. เป็นการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม

สรุปได้ว่า การเขียนเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ผู้เขียนใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจตามความประสงค์ของผู้เขียน จากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง หรือยุคสมัย ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งสู่อีกยุคสมัยหนึ่ง การเขียนสื่อสารจะบังเกิดผลตามที่ปรารถนาหรือไม่ ขึ้นอยู่กับทักษะ ความสามารถและภูมิปัญญาของผู้เขียนด้วย

4.3 การเขียนคำควบกล้ำ

บันทึก พุทธศักราช (2522 : 170-174) จำแนกการสอนเขียนไว้ 5 แบบ คือ

1. การสอนเขียนแบบใช้เสียงพาไป การสอนเขียนแบบนี้ให้ความเด่นของภาษาไทยที่มีเสียงคงที่ และความสัมพันธ์ของการฝึกอ่านแบบสะกดตัวกับการเขียนมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่
2. การสอนเขียนให้เห็นรูปคำก่อน การสอนเขียนแบบนี้มุ่งให้นักเรียนฝึกเขียนคำใหม่ในบทเรียนให้แม่นยำขึ้น และมุ่งให้เข้าใจความหมายของคำในรูปประโยค
3. การฝึกสะกดคำในขณะที่ครูเขียนหรือนักเรียนเขียนข้อความบนกระดานดำ หรือทำแผนภูมิประสมการณ์ หรือครูเขียนข้อความลงบนกระดานหรือแผนภูมิ นักเรียนสะกดตัวไปที่ละคำ ครูเขียนไปตามที่นักเรียนสะกดเสร็จแล้วให้นักเรียนอ่านและคัดลอกลงสมุด
4. การเขียนโดยใช้บันทึกแบบอย่าง วิธีสอนโดยครูทำแถบประโยคที่เลื่อนได้ โดยให้นักเรียนอ่านประโยคแล้วค่อย ๆ เลื่อนปิดประโยคจนมืด นักเรียนจึงเขียนประโยคนั้นลงไป การสอนเขียนแบบนี้เป็นการฝึกทักษะการอ่านเร็วที่สัมพันธ์กับการกวาดสายตา
5. การเขียนตามคำบอก เป็นวิธีการสอนที่นิยมใช้กันมากและยังใช้ได้จนถึงปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นต้องฝึกเสมอ ๆ

การเขียนคำควบกล้ำ เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาเรื่องการเขียนสะกดคำ จึงถือเป็นแนวทางสำหรับการศึกษารื่องการเขียนคำควบกล้ำ ซึ่ง กรมวิชาการ (2536 : 49-50) ได้เสนอกระบวนการเขียนไว้ ดังนี้

1. ให้นักเรียนเห็นคำ
2. ให้นักเรียนได้ยินการออกเสียงคำที่ชัดเจนถูกต้อง
3. ให้นักเรียนฝึกออกเสียงที่จะเขียนให้ชัดเจนถูกต้อง
4. ให้นักเรียนรู้ความหมายและการใช้คำนั้น
5. ให้นักเรียนเขียนคำ

สรุป แนวทางการฝึกเขียนต้องฝึกเป็นลำดับขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่ให้นักเรียนเห็นคำ การได้ยินเสียงที่ถูกต้อง ฝึกออกเสียงให้ชัดและให้รู้ความหมายและการใช้คำนั้น ๆ การสอนเขียนมีหลายวิธีซึ่งครูอาจใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างพร้อมกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการสอน

5. แนวคิดทฤษฎีการสร้างแบบฝึกทักษะ

5.1 ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึก แบบฝึกหัด หรือแบบฝึกเสริมทักษะ เป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดอยู่ท้ายบทเรียนในบางวิชาแบบฝึกหัดจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 147)

สงข ลักษณ์ (2535 : 61) กล่าวว่า ชุดแบบฝึกเป็นสื่อใช้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการปฏิบัติของนักเรียนนิยมใช้ในกลุ่มวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การงานพื้นฐานอาชีพ

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2536 : 27) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่า วิธีสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือ การให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น คือ แบบฝึก เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

ประสิทธิ์ เเดชครอง (2539 : 17) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกว่า คือ แบบฝึกหัด หรือชุดฝึกที่ครูจัดให้แก่ นักเรียน เพื่อให้มีทักษะเพิ่มขึ้น หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องนั้นๆ มาบ้างแล้ว โดยแบบฝึกต้องมีทิศทางตรงตามจุดประสงค์ ประกอบด้วยกิจกรรมที่น่าสนใจและสนุกสนาน

ชาญชัย อาจิณสมจารย์ (2540 : 98) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกว่า คือ ส่วนของบทเรียนที่บอกนักเรียนว่าทำอะไร และทำให้สำเร็จผลอะไรในบทเรียน ในอดีตแบบฝึกถูกมองว่าเป็นการบ้าน แต่ในปัจจุบันแบบฝึกเป็นงานที่ทำในชั้นเรียนหรือที่บ้าน เป็นบทเรียนที่ต้อง

เรียน เป็นหัวข้อที่ต้องเรียน เป็นโครงการที่ต้องทำให้สำเร็จ เป็นคำถามที่ต้องตอบ หรือทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา กิจกรรมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน

สรุปได้ว่าแบบฝึกก็คือ แบบฝึกหัด หรือชุดฝึกที่ครูจัดให้นักเรียน ได้ทำหรือฝึกฝนทักษะต่างๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน เนื่องจากแบบฝึกทักษะจะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการในเนื้อหานั้น ๆ ได้ดีขึ้น

5.2 ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี

แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยส่งเสริมทักษะให้กับผู้เรียน การสร้างแบบฝึกให้มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องศึกษาองค์ประกอบและลักษณะของแบบฝึก เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน

วรสุดา บุญยไวยโรจน์ (2526 : 37 ; อ้างอิงมาจาก สุนันทา สุนทรประเสริฐ, 2534 : 10-11) กล่าวแนะนำให้ผู้สร้างแบบฝึกได้ยึดลักษณะของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. แบบฝึกที่ดีควรมีความชัดเจนทั้งคำสั่งและวิธีทำ คำสั่งหรือตัวอย่างแสดงวิธีทำที่ใช้ไม่ควรยาวเกินไป เพราะจะทำให้เข้าใจยาก ควรปรับให้ง่ายเหมาะสมกับผู้ใช้ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตัวเองได้
2. แบบฝึกที่ดีควรมีความหมายต่อผู้เรียนและตรงตามจุดมุ่งหมายของการฝึกลงทุนน้อย ใช้ได้นานและทันสมัยอยู่เสมอ
3. ภาษาและภาพที่ใช้ในแบบฝึกหัดควรเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน
4. แบบฝึกที่ดีควรแยกฝึกเป็นเรื่องๆ แต่ละเรื่องไม่ควรยาวเกินไปแต่ควรมีกิจกรรมหลายรูปแบบเพื่อเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจและไม่น่าเบื่อหน่ายในการทำ และเพื่อฝึกทักษะใดทักษะหนึ่งจนเกิดความชำนาญ
5. แบบฝึกที่ดีควรมีทั้งการกำหนดคำตอบให้ และการให้ตอบโดยเสรี
6. แบบฝึกที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาได้ด้วยตัวเอง และให้รู้จักค้นคว้า
7. แบบฝึกที่ดีควรตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
8. แบบฝึกที่ดีควรสามารถเร้าความสนใจของนักเรียนได้ตั้งแต่หน้าปกไปจนถึงหน้าสุดท้าย
9. แบบฝึกที่ดีควรได้รับการปรับปรุงควบคู่ไปกับหนังสือและแบบเรียนอยู่เสมอ และควรใช้ได้ดีทั้งในและนอกห้องเรียน

10. แบบฝึกที่ดีควรเป็นแบบฝึกที่สามารถประเมินและจำแนกความเจริญงอกงามของผู้เรียนได้ด้วย

ดังนั้นลักษณะของแบบฝึกที่ดี จึงควรคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ครอบคลุมและสอดคล้องกับเนื้อหา รูปแบบน่าสนใจ คำสั่งชัดเจน (สุนันทา สุนทรประเสริฐ. 2534 : 10-11)

นิตยา ฤทธิ์โยธิต (2520 : 32) กล่าวว่าลักษณะของแบบฝึกที่ดีควรประกอบด้วย

1. เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของนักเรียน
3. มีคำสั่งแจ่มสั้น ๆ ที่ช่วยให้ นักเรียนเข้าใจวิธีทำให้ง่ายให้ใช้เวลาที่เหมาะสมเป็น

สิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

สมชัย ไชยกุล (2526 : 14-15) ได้เสนอแนะลักษณะที่ดีของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ควรสร้างชั้นเพื่อฝึกทักษะที่จะสอนมิใช่ทดสอบว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างแล้ว
2. ควรเกี่ยวกับโครงสร้างเฉพาะสิ่งที่จะสอนเพียงอย่างเดียว
3. สิ่งที่ฝึกเป็นสิ่งที่นักเรียนพบเห็นอยู่แล้ว
4. ควรเป็นข้อความสั้น ๆ
5. ไม่ควรใช้คำสั่งมากเกินไป
6. ต้องออกเสียงทุกแบบฝึกก่อนนำไปอ่านหรือเขียน
7. ควรเป็นแบบฝึกที่กระตุ้นให้เกิดการสนองตอบสิ่งที่พึงปรารถนา
8. แต่ละแบบฝึกควรออกเสียงให้มากที่สุด
9. ควรใช้คำสั่งสัมผัสคล้องจอง

สรุปได้ว่า แบบฝึกที่ดีนี้จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน ตรงตามเนื้อหาเหมาะสมกับวัย เวลา ความสามารถ ความสนใจ และสภาพปัญหาของผู้เรียน โดยต้องอาศัยหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ในการสร้างแบบฝึก และควรมีกิจกรรมหลายอย่าง เพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน

5.3 หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะ

การนำหลักจิตวิทยาไปใช้ในการสร้างแบบฝึกจะทำให้ได้แบบฝึกที่มีความสมบูรณ์และเหมาะสมที่จะนำไปใช้กับนักเรียน และนักเรียนมีโอกาสได้ตอบสนองสิ่งเร้าด้วยการแสดงออก

ทางความสามารถ ความเข้าใจในการฝึกที่สอดคล้องกับวัย ความสามารถและความสนใจของนักเรียน หลักจิตวิทยาการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกมีหลายประการดังที่ สุจริต เพ็ชรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย (2522 : 52-62) ได้แนะนำหลักจิตวิทยาที่ควรนำมาสร้างแบบฝึกพอสรุปได้ ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thondike) เกี่ยวกับการฝึกหัด ซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของวัตสัน (Watson) นั่นคือ สิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ยิ่งทำให้ผู้ฝึกคล่องแคล่วสามารถทำได้ดี ในทางตรงข้ามสิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกหัดทิ้งไปนานแล้ว ย่อมทำได้ไม่ดีเหมือนเดิม ต่อเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำก็จะช่วยให้เกิดทักษะเพิ่มขึ้น

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูควรคำนึงว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจที่ต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมไม่ยากหรือง่ายเกินไป และควรมีหลายแบบ

3. การจูงใจผู้เรียน สามารถทำได้โดยจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการกระตุ้นให้ติดตามต่อไป และทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการทำแบบฝึกนอกจากนั้นการให้แบบฝึกสั้น ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย

4. การนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตและการเรียนรู้มาให้ให้นักเรียนได้ทดลองทำภาษาที่ใช้พูด ใช้เขียนในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนและทำแบบฝึกในสิ่งที่ใกล้ตัว นอกจากจะจำได้แม่นยำแล้วนักเรียนยังสามารถนำหลักการและความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์อีกด้วย

นอกจากนี้ พรณี ชูชัย (2522 : 192-195) ได้เสนอหลักจิตวิทยาการศึกษามาใช้ในการสร้างแบบฝึก พอสรุปได้ดังนี้

1. การสาธิตและการอธิบายแนะนำ เริ่มแรกควรบอกให้นักเรียนทราบว่าทำอะไร อย่างไร ชี้แจงให้เห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียนนั้น เพื่อเร้าให้เด็กเกิดความสนใจ

2. ให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทันทีหลังจากการสาธิต และสิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ การทำซ้ำและการเสริมแรง ควรให้โอกาสเด็กได้ฝึกซ้ำ ๆ และควรให้ได้รับการเสริมแรงอย่างทั่วถึง

3. ขณะฝึกหัดควรมีการให้คำแนะนำเพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะนั้นได้ด้วยตนเอง

4. ให้คำแนะนำที่อยู่ในบรรยากาศที่สบาย ๆ ครูผู้สอนต้องใจเย็น ไม่ดูค่า

บรรยากาศไม่ตึงเครียดจะช่วยให้เด็กเกิดความพยายามที่จะฝึก

5. สิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนพบปัญหายุ่งยากในการฝึกทักษะใหม่ คือ การที่ทักษะเก่าของผู้เรียนจะมารบกวนการเรียนทักษะใหม่ ซึ่งแก้ไขด้วยการอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่าทักษะใหม่ที่จะฝึกฝนนั้นจะมีวิธีการของมันเอง ซึ่งต่างไปจากวิธีการของทักษะเก่าและพยายามกระตุ้นนักเรียนให้ระลึกอยู่เสมอว่าเขากำลังเรียนทักษะใหม่

สรุปได้ว่า แบบฝึกที่ดีต้องอาศัยการศึกษาหลักจิตวิทยาในการสร้าง ซึ่งจะทำได้ แบบฝึกที่สมบูรณ์น่าสนใจเหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความถนัดของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนสนุกสนานและนักเรียนมีความพอใจที่จะเรียนและประสบความสำเร็จในการเรียนเนื้อหานั้น ๆ

5.4 ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2538 : 53) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกได้ ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการใช้ภาษาให้ดีขึ้น
2. เป็นอุปกรณ์ช่วยลดภาระของครู
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในทางจิตใจมากขึ้น

4. ช่วยเสริมสร้างทักษะทางภาษาให้คงทน
5. เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนบทเรียนแล้ว
6. ช่วยให้นักสามารถทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเอง
7. ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน
8. ช่วยให้นักเรียนฝึกฝนได้เต็มที่ นอกเหนือจากที่เรียนในบทเรียน
9. ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง
10. ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาที่จะฝึก

อดุลย์ ภูปลื้ม (2539 : 24-25) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น
2. ช่วยให้จดจำเนื้อหา และคำศัพท์ต่าง ๆ ได้คงทน
3. ทำให้เกิดความสนุกสนานในขณะที่เรียน
4. ทำให้ทราบความก้าวหน้าของตนเอง
5. สามารถนำแบบฝึกหัดมาทบทวนเนื้อหาเดิมด้วยตนเองได้
6. ทำให้ทราบข้อบกพร่องของนักเรียน

7. ทำให้ครูประหยัดเวลา
8. ทำให้นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า แบบฝึกเป็นนวัตกรรมช่วยในการฝึกเสริมทักษะทางภาษา การใช้ภาษาของนักเรียน และผู้เรียนสามารถนำไปทบทวน ฝึกฝนได้ด้วยตนเอง ทำให้จดจำเนื้อหาได้คงทน มีเจตคติที่ดีต่อทักษะภาษาไทย นักเรียนรู้คำศัพท์และความหมายได้กว้างขวางยิ่งขึ้น นำแบบฝึกไปแก้ปัญหาคำอ่าน การเขียนเป็นรายบุคคลและกลุ่มได้ดี แบบฝึกถือว่าเป็นอุปกรณ์การเรียนอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถทดสอบความรู้ วัดผลการเรียนรู้และประเมินผลนักเรียนก่อนและหลังเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ครูทราบข้อบกพร่องของผู้เรียนเฉพาะจุดได้ นักเรียนทราบผลความก้าวหน้าของตนเอง ครูประหยัดเวลาและลดภาระได้มาก

5.5 ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 145-146) กล่าวถึง ขั้นตอนของการสร้างแบบฝึกทักษะ ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ
3. พิจารณาวัดจุดประสงค์ รูปแบบและขั้นตอนการใช้แบบฝึก
4. สร้างแบบทดสอบ อาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจ หรือแบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยแบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในข้อที่ 2
5. สร้างบัตรฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะ ในแต่ละบัตรจะมีคำถามให้นักเรียนตอบ กำหนดรูปแบบ ขนาดของบัตร พิจารณาตามความเหมาะสม
6. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง การสร้างบัตรอ้างอิงนี้ อาจทำเพิ่มเติมได้เมื่อนำบัตรฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว
7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้าเพื่อบันทึกผลการทดสอบหรือผลการประเมิน
8. นำแบบฝึกหัดไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่องคุณภาพแบบฝึกและคุณภาพของแบบทดสอบ
9. ปรับปรุงแก้ไข
10. รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้เพื่อการใช้ประโยชน์ต่อไป

สรุป การสร้างแบบฝึกทักษะต้องดำเนินการตามขั้นตอน โดยเริ่มจากการศึกษาปัญหาและความต้องการ การวิเคราะห์เนื้อหา ตั้งวัตถุประสงค์ ก่อนจะสร้างแบบฝึกและนำไปทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่องและคุณภาพของแบบฝึก ตลอดจนรูปแบบและขั้นตอนการใช้แบบฝึก ซึ่งต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบและทดลองใช้เพื่อที่จะให้ได้แบบฝึกที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

5.6 หลักในการฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 167) กล่าวถึงหลักในการใช้แบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ก่อนการฝึกควรสอนให้นักเรียนเข้าใจเสียก่อน เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและทราบเหตุผลที่ต้องฝึก การฝึกอย่างไม่เข้าใจความหมายอาจไม่ทำให้เกิดทักษะ
2. การฝึกควรให้ผู้เรียนได้รับการฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ภายใต้การแนะนำที่ดี ถ้าฝึกทักษะผิด ๆ จะทำให้เสียเวลาเป็นอย่างมากในการแก้ไข
3. ช่วงเวลาการฝึกสั้น ๆ บ่อย ๆ ด้วยแบบฝึกที่คัดเลือกแล้วเป็นอย่างดีจะมีประสิทธิภาพกว่าการฝึกช่วงยาว ๆ ซึ่งผู้เรียนจะเบื่อหน่าย ไม่สนใจ
4. กิจกรรมการฝึกควรจะมีหลากหลาย นอกจากแบบฝึกหัดต่าง ๆ อาจใช้เกมปัญหาหรือกิจกรรมอื่น ๆ บ้าง
5. การฝึกอย่างมีความมุ่งหมายจะเกิดประโยชน์มาก ถ้าผู้เรียนเห็นคุณค่าและความจำเป็นของสิ่งที่เรียนหรือฝึก โดยอาจใช้การทดสอบหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อชี้ให้เห็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังการฝึก

สรุป ในการฝึกทักษะต้องคำนึงถึงหลักสำคัญหลายประการคือ ต้องให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์จากการฝึก ก่อนฝึกควรให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาเสียก่อน และต้องฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้อง กิจกรรมการฝึกต้องหลากหลาย โดนยึดหลักว่าต้องฝึกซ้ำ ทบทวนบ่อย ๆ และใช้ระยะเวลาสั้น เพื่อที่จะให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย

6. กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

6.1 ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

มีผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาสอนความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

จันทร์ดา ดันดิพงษ์สารุรักษ์ (2543 : 36) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนลงมือ ปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อย เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน สนับสนุนให้ช่วยเหลือ กันจนบรรลุผลตามเป้าหมาย ตลอดจนส่งเสริมให้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะหรือทีมตาม ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนของแผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนา ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ การทำงานร่วมกันด้วยความสุขและสร้างสรรค์

กรมวิชาการ (2544 : 46-47) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า เป็นการ สอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยเตรียมผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ เป็นการสอนที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกันทุกคน

กรรณิการ์ ภิมาลัย (2547 : 30) กล่าวว่า การจัดการเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนใช้ความสามารถเฉพาะตัวในการร่วมมือกัน แก้ปัญหาต่าง ๆ นักเรียนรู้จักวิธีการทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนมี ปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายโดยสมาชิกในกลุ่มตระหนักว่าแต่ละ คนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2547 : 134) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ แบบร่วมมือว่า หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการ เรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเป็นลักษณะการ รวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการ ช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้เพื่อพัฒนา ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ การทำงานร่วมกันด้วยความสุขและสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยการให้นักเรียนรวมกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยอาศัยความสามารถและ ความแตกต่างระหว่างบุคคลในกลุ่ม เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ที่วางไว้

6.2 ความสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 122) กล่าวถึงข้อดีของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้หลายประการ คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ได้ดี การซักถามทำให้เกิดความกล้า และได้ทราบคำตอบในเรื่องที่ตนสนใจหรือยังไม่กระจ่าง การอธิบายให้เพื่อนฟังจะทำให้ผู้อธิบายเกิดความแม่นยำในเรื่องที่เรียนมากขึ้น เพื่อนที่ฟังเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน ผู้เรียนได้พัฒนาการทำงานเป็นกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คนที่เรียนอ่อนได้เรียนรู้จากคนที่เก่งกว่าซึ่งมีความตั้งใจช่วยเหลือเพื่อน ๆ เพื่อยกระดับผลงานของกลุ่มให้สูงขึ้น

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2541 : 40) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความสำคัญต่อนักเรียน ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกทุกคน เพราะทุกคนร่วมมือกันในการทำงานกลุ่ม และทุกคนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน
2. สมาชิกทุกคนมีโอกาสคิด พูด แสดงออก แสดงความคิดเห็นและลงมือกระทำอย่างเท่าเทียมกัน
3. ส่งเสริมให้เกิดการช่วยเหลือกัน เช่น นักเรียนที่เก่งช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่เก่ง ทำให้นักเรียนเก่งเกิดความภาคภูมิใจ รู้จักเสียสละเวลา ส่วนคนที่ไม่เก่งเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อน
4. ส่งเสริมให้รู้จักคิด วิเคราะห์และตัดสินใจเลือก เพราะมีการร่วมกันคิด เกิดการระดมความคิด นำข้อมูลมาพิจารณาร่วมกัน
5. ส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่น การอยู่ร่วมกันด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเข้าใจกัน อีกทั้งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

จันทรา ดันติพงสานุรักษ์ (2543 : 37) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีข้อดี มีคุณลักษณะและประสิทธิภาพของการเรียนรู้ในลักษณะดังนี้

1. ช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นของนักเรียน
2. ช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียน
3. ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
4. ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียน
5. ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน

6. ทำให้นักเรียนมีวิสัยทัศน์และมุมมองกว้างขึ้น
7. ช่วยให้นักเรียนมีการปรับตัวในสังคมดีขึ้น

สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่มของนักเรียน มีความภูมิใจและเห็นคุณค่าในตัวเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อกัน

6.3 องค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2547 : 134-135) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. การมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในทางบวก (Positive Interdependence) หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มมีการทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการแข่งขัน มีการใช้วัสดุ อุปกรณ์และข้อมูลต่างๆร่วมกัน มีบทบาทหน้าที่และประสบความสำเร็จร่วมกัน รวมทั้งได้รับประโยชน์หรือรางวัลเท่าเทียมกัน
2. การปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดระหว่างการทำงานกลุ่ม (Face to Face Promotion Interaction) เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อธิบายความรู้ให้แก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
3. การตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) เป็นกิจกรรมที่ตรวจเช็คหรือทดสอบให้มั่นใจว่าสมาชิกมีความรับผิดชอบต่องานกลุ่มหรือไม่ เพียงใด โดยสามารถที่จะทดสอบเป็นรายบุคคล เช่น การสังเกตการทำงาน การสุ่มถามปากเปล่า เป็นต้น
4. การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Group Skills) ในการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้ เพื่อให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ ผู้เรียนควรจะได้รับ การฝึกฝนทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่ม เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และทักษะกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น
5. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนต้องให้ความสนใจในเป้าหมายการทำงาน มีการวางแผน ดำเนินงานตามแผน ประเมินผลงานและปรับปรุงงานร่วมกัน

องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือทั้ง 5 องค์ประกอบนี้ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสมาชิกทุกคนจะต้องมีความมุ่งมั่น มีความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันอย่างจริงจังในการดำเนินกิจกรรม จึงจะทำให้งานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้

6.4 เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

นักการศึกษาได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้อย่างหลากหลายซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้นำเสนอไว้ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2544 : 48-52)

6.4.1 กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้แบบร่วมมือ

1) การจับคู่ ช่วยคิด ช่วยอ่าน ทบทวนบทเรียน ตั้งคำถาม ตอบคำถาม ทำแบบฝึกหัด ตรวจสอบบ้าน แก้ปัญหา ทำรายงาน และเตรียมสอบ

2) การแบ่งกลุ่มย่อย แบ่งกลุ่มๆ ละ 4-6 คน โดยแบ่งบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบกัน และช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

6.4.2 เทคนิควิธีการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายรูปแบบ แต่ที่ใช้กันโดยทั่วไป มีดังนี้

1) การเล่าเรื่องรอบวง (Roundrobin) ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้เล่าประสบการณ์ ความรู้ที่ตนได้ศึกษา ประทับใจ ให้เพื่อนในกลุ่มฟัง

2) มุมสนทนา (Corners) ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนั่งตามมุมหรือจุดต่างๆ ของห้องเรียน และช่วยกันค้นหาคำตอบสำหรับปัญหาต่างๆ ที่ยกขึ้นมา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนอธิบายเรื่องราวที่ตนศึกษาให้เพื่อนกลุ่มอื่นฟัง

3) คู่ตรวจสอบ (Pairs check) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ละ 4-6 คน ให้นักเรียนจับคู่กันทำงาน คนหนึ่งทำหน้าที่เสนอแนะวิธีแก้ปัญหา อีกคนหนึ่งทำหน้าที่แก้ปัญหา เสร็จปัญหาที่ 1 แล้ว ให้เปลี่ยนหน้าที่กัน เมื่อเสร็จครบ 2 ปัญหาแล้ว ให้นำคำตอบมาตรวจสอบกับคำตอบของคู่อื่นในกลุ่ม

4) คู่คิด (Think-pair share) ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ นักเรียนแต่ละคนจะต้องคิดคำตอบของตนเอง แล้วนำคำตอบมาอภิปรายกับเพื่อนที่นั่งติดกับตน นำคำตอบมาเล่าให้เพื่อนทั้งชั้นฟัง

5) ปริศนาความคิด (Jigsaw) ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาที่ครูกำหนดให้โดยสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มประจำจะได้รับมอบหมาย ให้ศึกษาเนื้อหาที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม

และแต่ละคนที่ศึกษาเนื้อหาเดียวกันจากทุกกลุ่มมารวมกันเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อร่วมกันศึกษาเนื้อหาจนเข้าใจ แล้วหาวิธีอธิบายให้เพื่อนในกลุ่มประจำของคนฟัง ผู้เชี่ยวชาญกลับเข้ากลุ่มประจำแล้วเล่าเรื่องที่ตนไปศึกษามาให้เพื่อนฟัง เมื่อทุกคนเล่าเรื่องที่ตนศึกษาจบแล้ว ให้สมาชิกคนหนึ่งสรุปเนื้อหาของสมาชิกทุกคนเข้าด้วยกัน ครูทดสอบความเข้าใจและให้การเสริมแรง

6) กลุ่มร่วมมือ (Co-op) สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มย่อย จะได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหา หรือทำกิจกรรมต่างกัน ทำเสร็จแล้วจึงนำผลงานมารวมกันเป็นงานกลุ่ม เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพครบถ้วนและแก้ไขให้สมบูรณ์ นำผลงานกลุ่มมาเสนอต่อชั้นเรียน

7) การร่วมมือแข่งขัน (Games tournament) แบ่งผู้เรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มแข่งขัน สมาชิกในกลุ่มทั้งสองต้องมีจำนวนเท่ากัน กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้ตัดสินโดยไม่ต้องให้คำตอบ กลุ่มแข่งขันแต่ละกลุ่มจะตั้งข้อสอบให้กับเพื่อนของตน เมื่อถึงเวลาแข่งขัน ผู้ตัดสินอธิบายกติกา และเรียกตัวแทนของกลุ่มแข่งขันออกมาทีละคนหรือมากกว่านั้นตามความเหมาะสม เมื่อสิ้นสุดการแข่งขัน กลุ่มที่ได้คะแนนสูงกว่าเป็นผู้ชนะ

8) ร่วมกันคิด (Numbered together) ครูถามคำถามให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดหาคำตอบ จากนั้นครูจึงเรียกให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือทุก ๆ กลุ่มตอบคำถาม

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือมีเทคนิคที่หลากหลายซึ่งสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหา ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของแต่ละวิชา และจุดประสงค์ของเนื้อหาในวิชานั้น ๆ

7. ความพึงพอใจการเรียนรู้

7.1 ความหมายของความพึงพอใจ

กิติมา ปรีดีติลล (2529 : 321) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ ของงาน และผู้ปฏิบัติงานนั้น ได้รับการตอบสนองความต้องการของเขาได้

พิน กงพูล (2529 : 389) ได้สรุปว่า ความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานคือ ความรู้สึกชอบ ยินดี เต็มใจ หรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่องานที่เขาปฏิบัติ ความพึงพอใจเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการ ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

สลใจ วิบูลกิจ (2534 : 42) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง สภาพของอารมณ์บุคคล ที่มีต่อองค์ประกอบของงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลนั้น ๆ

วราภรณ์ เหลี่ยมไธสง (2542 : 34) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก สนใจความชอบ แรงผลักดันที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงออกด้วยการเลือกหรือกระทำในสิ่งที่ชอบ อากาารชอบกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อากาารสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออาจจะซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งนั้น

ณรงค์ ศรีวิเชียร (2543 : 25) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ยินดี เต็มใจ หรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งที่ปฏิบัติ ความพึงพอใจเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุ และด้านจิตใจ

มอร์ส (Morse. 1955 : 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไป ความพึงพอใจก็จะมากขึ้น

แอปเปิลไวท์ (Applewhite. 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึก ส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายกว้างรวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วยความสุขที่ทำงานร่วมกับคนอื่นที่เข้ากันได้ มีทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

กู๊ด (Good. 1973 : 161) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพหรือระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

สรุปได้ว่า ความ พึงพอใจ เป็น ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการ ทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรม นั้นๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

7.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงาน นั้นมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับ

ผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีนักการศึกษาในสาขาต่าง ๆ ทำการศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจในการทำงานไว้ดังนี้

เฮอริเบอร์ก (Herzberg. 1959 : 113-115) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน
2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

สกอตต์ (Scott. 1970 : 124) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้เกิดผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงานและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องมียุทธศาสตร์ดังนี้
  - 3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย
  - 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง
  - 3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนในการเลือกเรียนตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทำกิจกรรม ได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนถนัดและสามารถค้นหาคำตอบได้

เพชฌัญญู กิจระการ (Pachoen Kidrakam. 1989 : 7) ได้กล่าวถึงแนวคิดของ แชนฟีลด์ และฮิวส์แมนที่ได้ทำการพัฒนาแนวคิดของนักวิจัยต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจใน

การปฏิบัติงาน พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจ ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบเกี่ยวกับงานที่ทำในปัจจุบัน แบ่งเป็น

1. ความตื่นเต้น / น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน / ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง / ความสลับ
4. ความท้าทาย / ไม่ท้าทาย
5. มีความพอใจ / ไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล / ไม่เป็นรางวัล
2. มาก / น้อย
3. ยุติธรรม / ไม่ยุติธรรม
4. เป็นทางบวก / เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบด้านการเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม / ไม่ยุติธรรม
2. เชื่อถือได้ / เชื่อถือไม่ได้
3. เป็นเชิงบวก / เป็นเชิงลบ
4. เป็นเหตุผล / ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้บังคับบัญชา

1. อยู่ใกล้ / อยู่ไกล
2. ยุติธรรมแบบจริงจัง / ยุติธรรมแบบไม่จริงจัง
3. เป็นมิตร / ก่อนข้างไม่เป็นมิตร
4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ / ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย / ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน / ไม่จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงานและเพื่อนร่วมงาน
3. สนุกสนานร่าเริง / ดูไม่มีชีวิตชีวา
4. คำนึงใจเอาจริงเอาง้อ / ดูเหน้อยหน้า

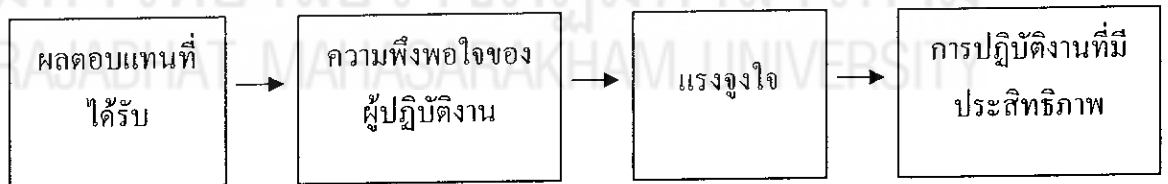
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2540 : 141-144) ได้กล่าวถึงการแบ่งความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ (David McClelland) ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for Achievement) เป็นพฤติกรรมที่จะกระทำการใดๆ ให้เป็นผลสำเร็จดีเลิศมาตรฐาน เป็นแรงจูงที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ
2. ความต้องการสัมพันธ์ (Needs for Affiliation) เป็นความปรารถนาที่จะสร้างมิตรภาพและมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น
3. ความต้องการอำนาจ (Needs for Power) เป็นความต้องการควบคุมผู้อื่น มีอิทธิพลต่อผู้อื่น และต้องการควบคุมผู้อื่น

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษาจึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจ ในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน

การตอบสนองความต้องการผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง ทศนะตามแนวคิดดังกล่าวสามารถแสดงด้วยภาพประกอบ ดังแผนภาพที่ 1 (สมยศ นาวิการ, 2525 : 155)

แผนภาพที่ 1 ความพึงพอใจนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ

ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่นๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดี จะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัล หรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็น ผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนด โดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้วความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น (สมยศ นาวิการ. 2521 : 119)

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่างๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดทำให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับคำยกย่องชมเชยจาก ครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนและผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใด นั่นคือสิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยในประเทศ

จารุวรรณ พิมพะนิคย์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำที่มี ร ล ว ควบกล้ำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีฝึกทักษะ โดยใช้เกมกับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีฝึกทักษะ โดยใช้กิจกรรมในคู่มือครู ประชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนสงเปลือยวิทยายน

สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 25 คน รวม 50 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้เกม มีความสามารถในการอ่านออกเสียงคำที่มี ร ล ว ควบกล้ำ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้กิจกรรมในคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขวัญทอง จันทฤทธิ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพ เรื่องการสะกดคำและแจกลูกของหนังสือเรียนภาษาไทยเล่ม 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แบบฝึกทักษะภาษาไทยที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.60/80.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ และนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชยาภรณ์ พิณพาทย์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพเพื่อสอนซ่อมเสริม เรื่อง คำสะกด การันต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสอนซ่อมเสริม เรื่อง คำสะกด การันต์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโคกสระน้อย กลุ่มโรงเรียนสำโรง อำเภอบึงขังชัย จังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แผนการสอนซ่อมเสริมจำนวน 5 แผน แบบฝึกทักษะภาษาไทยจำนวน 5 ชุด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ผลของการศึกษาค้นคว้าพบว่า แบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.30/80.56 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

มณฑนา พันธุ์ประสิทธิ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านดงเวียง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยมี ความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อหาดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ชุดฝึกทักษะภาษาไทยเพื่อจับใจความชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.06/81.26 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .49

สมพิศ สกุตทิวสานต์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ (TAI) ร่วมกับบทเรียน โปรแกรมที่มีภาพการ์ตูนประกอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 8

เรื่องประเทศเพื่อนบ้าน แบบร่วมมือกันเรียนรู้ (TAI) ร่วมกับบทเรียนโปรแกรมที่มีภาพการ์ตูนประกอบที่ได้พัฒนาขึ้น มากกว่าร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ความรอบรู้ที่กำหนด คือร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

กรณีการ ภิมาลย์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าเยี่ยม อำเภอเสิงสาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำนวน 13 คน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำควบกล้ำ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ สามารถพัฒนาทักษะในการอ่านและมีความสามารถอ่านคำควบกล้ำของตนเองได้คล่องขึ้น ถูกต้องและชัดเจนรวดเร็วขึ้น แผนการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ $81.99 / 83.33$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

คมจำ แสนกล้า (2547 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนบ้านกะปูล จำนวน 20 คน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (4.16 และ 4.25 ตามลำดับ) นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนด้วยแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้การอ่านคำควบกล้ำ เท่ากับ .79 และการเขียนคำควบกล้ำ เท่ากับ .77 หมายความว่า ผู้เรียนมีความรู้ด้านการอ่านเพิ่มขึ้นร้อยละ 79.03 และมีความรู้ด้านการเขียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 77.15

ทองกลาง นิจรันต์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเพื่อพัฒนาแผนและแบบฝึกทักษะเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบทักษะสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง กินดี มีสุข กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนบ้านนาบอน อำเภอลำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนและแบบฝึกทักษะเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบทักษะสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง กินดี มีสุข มีประสิทธิภาพ เท่ากับ $83.78 / 82.80$

ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้และมีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .64 แสดงว่านักเรียน มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ ร้อยละ 64

ปานดาว วาดโคกสูง (2547 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้ การอ่าน และการเขียนภาษาไทย เรื่อง คำควบกล้ำ ร ล ว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 5 ปรากฏว่าแผนการเรียนรู้การอ่านและการเขียนภาษาไทย เรื่อง คำควบกล้ำ ร ล ว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน คือ สารสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การสอน และการวัดผลประเมินผล พบว่า แผนการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มี ประสิทธิภาพเท่ากับ 85.52/91.37 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้เท่ากับ .78 ซึ่ง หมายถึง ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 78

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ออร์แลนโด (Orlando. 1992 : 2382-A) ได้วิจัยเรื่อง การเรียนแบบร่วมมือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนิสิตใหม่วิชาเอกภาษาอังกฤษ ในวิทยาลัยชุมชนโดย เลือกรูปแบบการเรียนแบบแบ่งกลุ่ม ตามสังเกตุสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (STAD) กับนิสิต จำนวน 132 คน แบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มแรกเรียนกับผู้สอน 4 คน ด้วยวิธีการฝึกการเรียนแบบ ร่วมมือ กลุ่มที่ 2 เรียนกับครู 4 คน ด้วยวิธีปกติ ผลการวิจัยพบว่านิสิตที่เรียนด้วยวิธีการ เรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีเจตคติแตกต่างกับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การ์เซีย (Garcia. 1997 : 3459) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน เขียน และสะกดคำจากรูปแบบการสอนสะกดคำ 2 แบบ คือ การสอนสะกดคำแบบให้นักเรียน ฝึกเอง กับการสอนสะกดคำจากหนังสือโดยครู แต่ละกลุ่มจะสอนอ่านโดยใช้โปรแกรมการ สอนอ่านเหมือนกัน และสอนการเขียนทุกวันตามเวลาที่กำหนดไว้ การทดสอบใช้สอบก่อน และหลังการเรียน ผลการศึกษาพบว่าการสอนสะกดคำแบบให้นักเรียนฝึกเองมีผลดีกว่าการ สอนสะกดคำตามตำรา ในด้านการอ่านคำศัพท์และการวิเคราะห์คำศัพท์ นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมี ความแตกต่างกันในเรื่องจำนวนคำศัพท์ที่ใช้ในระดับที่สูงกว่าระดับประถมหนึ่ง ความยาวของ ประโยคและจำนวนย่คำ นอกจากนี้นักเรียนสะกดคำโดยนักเรียนคิดเอง มีการอ่านทบทวน การเขียนวิเคราะห์คำที่ใช้ ตลอดจนมีการช่วยเหลือหรือซักถามเพื่อนเพื่อช่วยในการสะกดคำ

บ่อยครั้งมากกว่านักเรียนอีกกลุ่มหนึ่ง และนักเรียนที่สะกดคำจากคำราใช้พจนานุกรมบ่อยครั้งมากกว่านักเรียนอีกกลุ่ม

เมซิก (Mazyck, 2002 : 1718) ได้ศึกษาผลขององค์ประกอบของสมาชิกในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และเจตคติของนักเรียนที่ใช้ระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนเกรด 3 จำนวน 71 คน ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่มเก่ง และเรียนอ่อน และใช้การจัดกลุ่มแบบสุ่ม หรือให้เรียนเป็นรายบุคคล โดยนักเรียนจะเรียนคณิตศาสตร์ตามระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2 คน โดยมีสมาชิกที่เรียนเก่งด้วยกัน หรือมีสมาชิกที่ความสามารถ หรือเรียนเป็นรายบุคคล เป็นเวลา 10 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนเป็นกลุ่ม หรือรายบุคคล หรือกลุ่มที่มีสมาชิกที่มีความสามารถเท่าเทียมกันกับกลุ่มความสามารถ มีผลการเรียนรู้ไม่ต่างกัน นักเรียนที่เรียนแบบความสามารถมีคะแนนการคำนวณและการนำไปใช้สูงกว่านักเรียนที่เรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนเรียนอ่อนในกลุ่มความสามารถได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มเรียนอ่อนที่มีสมาชิกที่มีความสามารถเท่าเทียมกัน นักเรียนเรียนเก่งกลุ่มที่มีความสามารถเท่าเทียมกันมีคะแนนสูงเพิ่มขึ้น และนักเรียนเรียนอ่อนกลุ่มความสามารถมีคะแนนสูงเพิ่มขึ้น และนักเรียนที่เรียนเป็นกลุ่มไม่ว่าจะจัดสมาชิกในกลุ่มแบบใดจะมีคะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียนเป็นรายบุคคล และนักเรียนที่เรียนเป็นกลุ่มแบบร่วมมือกัน มีเจตคติต่อระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการต่อวิชาคณิตศาสตร์มากกว่านักเรียนที่เรียนเป็นรายบุคคล แต่นักเรียนในกลุ่มทั้งความสามารถและความสามารถเท่าเทียมกันมีเจตคติดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

ฟินลินสัน (Finlinson, 1997 : 1582) ได้ศึกษาเกมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่สนับสนุนการปรับตัวเข้ากับสังคมของเด็ก ซึ่งเด็กที่มีการปรับตัวเข้ากับสังคมจะมีความสามารถมากกว่าเด็กทั้งหลายที่อยู่ในสังคม โดยอยู่กับสังคมได้ง่ายขึ้น จากการศึกษาได้มีการเปรียบเทียบตัวเลขหรือการแสดงพฤติกรรมทางด้านบวกและพฤติกรรมทางด้านลบ ระหว่างรูปแบบเกมที่เน้นความร่วมมือและแบบแข่งขัน โดยการสังเกตและตรวจสอบโดยครู ซึ่งได้รับการควบคุมความแตกต่างที่น่าจะเกิดขึ้นจากธรรมชาติของครู จากการใช้วัดและประเมินผลโดยใช้เครื่องมือวัดผู้เข้าร่วมการศึกษาวิจัยซึ่งประกอบด้วยเด็กชาย จำนวน 20 คน และเด็กผู้หญิง 18 คน พบความแตกต่างของข้อมูลทางสถิติที่น่าสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางด้านบวกและพฤติกรรมด้านลบ จากการสังเกตโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากเล่นเกมการเรียนรู้แบบร่วมมือพฤติกรรมทางด้านบวกสูงกว่าที่คาดหวัง ขณะพฤติกรรมทางด้านลบต่ำกว่าที่คาดหวัง และพฤติกรรมทางด้านลบสูงกว่าที่คาดหวัง เมื่อพิจารณาผลจาก 2 ปีวิจัย คือความก้าวร้าวและการยังไม่

บรรณนิเทศภาวะ ซึ่งถูกนำมาวิเคราะห์โดยไม่อาศัยความสัมพันธ์ของข้อมูลทางสถิติที่เป็นที่น่าสนใจ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำควบกล้ำโดยใช้แบบฝึกทักษะและรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ สรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนสามารถพัฒนาได้โดยอาศัยการฝึกฝนจากแบบฝึกทักษะและจากตัวของนักเรียนเองซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยอาศัยความถนัดความสามารถของแต่ละคนในกลุ่มในการที่จะพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำ เนื่องจากทุกคนจะช่วยเหลือ ร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อจุดหมายเดียวกันคือความสำเร็จของกลุ่มตนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY